

Homoródszentlászló helynevei

VAJNÁRNÉ SZÉKELY ILONA

(Homoródszenlászló, Kolozsvár)

vajmarilonavilma@gmail.com

Homoródszentlászló részben kihalt, történeti és mai helyneveinek leírása és rendszerezése gyűjtés, saját és családi emlékek alapján.

Kulcsszavak: Homoródszentlászló, helynév

Bevezetés

Szülőfalum az é. sz. 46° 13' 44", ny. h. 25° 16' 20" koordinátarendszerben helyezkedik el. Székelyudvarhelytől délre, 13 km távolságra található. Keleten Abránfalva ~ Ábránfalva ~ Ábrahámfalva, délen Ége, Jásfalva, délnyugaton Kányád (a községközpont), északon Miklósfalva a szomszédai.

1448-ban jegyezték először a települést egy Hunyadi János-féle oklevélben „de Zenthlászló” névalakban (C. Suci: Dicționar istoric). 1567-ben 9 kapuval szerepelt. 1602-ben Szent Lászlónak írták. 1920 és 1925 között Udvarhely vármegye homoródi járásához, Homoródszentpál központhoz tartozott. Azóta viseli a Homoród előnevet.

A Halovány-tető aljában a Cintoromnak (Pesty Frigyes 1864. Cinterem)¹ nevezett helyen állhatott a középkori templom, melyet Szent László lovagkirálynak szenteltek. Ő tartózkodott ezen a helyen. Pesty F. szerint a „franciskánus szerzet életbe lépte után, „midőn az érintett zárdának helységünkben egy majorosa volt, ennek elnökét Gancsos Lászlónak hívták, s minthogy az ős korban az ilyen szerzeteket szent címmel tisztelték, innen a Gancsos vezetéknev kimaradásával nyerte az említett zárd elnökétől a Szent László nevezetet”.

¹ Pesty Frigyes Helynévgyűjtése 1864–1865. Székelyföld és térsége, II. kötet 122. lap. Továbbiakban Pesty F.

A gyűjtés célja, módja

Homoródszentlászló helyneveinek összegyűjtését nagyon fontosnak tartottam, mert öregek már alig élnek a faluban, akik emlékeznek ezekre, és a 270 hektár, hajdan megművelt, gyengén termő területből, ma már nagyon keveset művelnek meg. A többi parlagon hever, benőtte a dudva, elbokrosodott, elhagyatott területté vált. A gyöngyszemnyi Homoródszentlászló című, 2016-ban megjelent könyvemben² szerepel néhány helynév, amelyet Szente Zsuzsanna gyűjtött Orbán Károlyné adatközlőtől (1981). Én – habár 60 éve elkerültem otthonról –, 1959-ig, 14 éves koromig 3,95 hektár földet műveltem meg a családommal, éppen ezért ismerem, s emlékszem a helynevekre. Sok fiatal, aki elkerült otthonról, nem is ismeri ezeket a neveket tökéletesen. Nővérem, H. Székely Margit (sz. 1940), valamint Kovács Aladár (sz. 1949), F. Papp Rozália (sz. 1958) segítettek tisztázni az egyes határrészek elhelyezkedését. Akiket említék, azok a XX. században éltek a falumban. A ma is élő személyek után feltüntettem a születési évüket. György Sándor polgármester szerzett egy 1800-ból származó térképet. Ez használtam még fel – újabb térkép híján. Célom, hogy a falum régi szép magyar helynevei ne menjenek egészen feledésbe. Szülőfalum helyneveinek összegyűjtére törekedtem, és nem szigorúan tudományos szintű munkát akartam végezni.³

A gyűjtés közreadása:

Először a rendeltetésük szerint betűrendbe tettem a helyneveket, majd egy másik listát is készítettem a néveredet alapján. Végül egybeszerkesztettem az egészet. Ez lett a végleges forma. A régi térképen a I. Beltelek, II. Halovány, III. Nagyhágó, IV. Oldalföld nevek szerepelnek. Ezeket a térképről írt római számokat írtam a helynevek és a fonetikus ejtés szerinti formák után. Ezután következik a rendeltetést jelölő szó, rövidítve: Dűlők = Dű, Erdők = E, Falurészek = Fr, Kaszálók = Ka, Kertek = Ke, Kutak = Ku, Legelők = L, Patakok = P, Szántók = Szá, Szorosok = Szo, Utak = Út, Utcák = U. Ahol szükségesnek láttam, ott a néveredet kérdésére is kitértem. Ehhez a következő kategóriákat használtam:

² Vajnárné Székely Ilona: A gyöngyszemnyi Homoródszentlászló. Művelődés Egyesület, Kolozsvár, 2016.

³ Kedves falutársaim, szülőfalum iránti hűségem és szeretetem jeléül fogadják olyan lelkesedéssel ezt a munkát, amilyen lelkesedéssel és örömmel megírtam. Vajnárné Székely Ilona, Kolozsvár, 2019. A kéziratot Szacsavay Éva néprajzkutató lektorálta. Ez a helynévanyag már nem gyűjthető.

1.Természeti nevek:
- térszíni formák alakjuk szerint
- a hely fekvése
- növényzet
- állatok, állati termékek
2. Műveltségi nevek:
- épületek, tárgyak
- tulajdonságok
3. Személy- és népnévi eredetű nevek
4. Eseménynevek

A gyűjtésben vannak olyan nevek, amelyeket nem tudtunk elhelyezni a térképen. Ezeknek a neveknek az esetében a római szám helyett kérdőjelet írtam. Közvetlenül a nevek után kiejtés szerint, fonetikusán is leírtam a helyneveket. Nem biztos, hogy a számítógépen van megfelelő jel ezek lejegyzésére.

A helynevek listája

ABRÁNFALVI ÚT: III. Út. A Forró utcából, a Harangláb hegyén lévő kis temető mellett vezető mezei út, a falutól keletre. A Sás-patakon átvizs Abránfalvára. A hely fekvése szerint nevezték így.

ABRÁNFALVI TAG: III. Ka. Ugron Gábor birtoka volt. A Sáros-patakon túl fekszik keleti irányban. Abránfalvi Ifj. Ugron Gábor (1880–1960) politikus, miniszter, az első balatoni Kékszalag vitorlásverseny győztese. Nagypapja Abránfalvi Ugron Lázár (1811–1884), édesapja id. Abránfalvi Ugron Gábor politikus (1847–1911).

AGYAGVEREM: Agyagváróm. II. Ku. A Kányádi úttól északi irányban található. Agyagos helyen van, talajvizes.

ALSÓ-HARANGLÁB MEGE ~ HARANGLÁB-HEGY~ HARANGLÁB MEGE: Ásóharangláb mege. III. Ka. Az Abránfalvi-út mellett van a Harangláb-hegyen (612 m magas tengerszint felett). Itt vélte felfedezni Orbán Balázs az Abránfalvával közös torony és kápolna romjait. Templom állt itt, amelyet 1769 és 1802 között használtak. Megrepedezett, 1912-ben hatóságilag bezárták. 1919-ben közmunkával lebontották. 1913-ban értékes festett kazettáit a budapesti Néprajzi Múzeum vásárolta meg. Vofkori László említi⁴, hogy 1815-ig a Harangláb-hegyen álló kápolnában volt egy 1616-

⁴ Vofkori László: Székelyföld útikönyve I. kötet, Kartographie Kft. Budapest, 1998. 477–478. Továbbiakban: Vofkori L.

- ból származó harang is, amelyet 1935-ben újraöntöttek. Az Alsó-harangláb és Harangláb mege a Harangláb-hegytől keletre, Abránfalva felé fekszik.
- ALSÓ-KERT:** Ásó-kert (?). Orbán Károlyné ismerte, ma nem ismeri senki.
- ALSZEG:** Aszeg. I. U. A Miklósfalvi út folytatása a faluban. A falu központjában a három fő utca találkozásánál ér véget. Ez egy háromszög alakú terület. Alszezen folyik át a Geges pataka. Felette a falu egyetlen kis hídja.⁵ Itt állt az iskola és a tejcarnok épülete, amelyeket veszélyesen megrongálódott állapotuk miatt le kellett bontani. Ma is áll az 1929-ben épült templom és a parókia épülete. Itt áll Székely Lajos háza, amelyben iskola működött az 1950-es években. Itt van a Geges-patak jobb partján a Benkő-kút, a híd mellett áll az alszegi Falu kútja. Mindkét kútban talajvíz van.
- BARABÁS-SZOROS:** I. Szo. A Forró utcából nyílik északi irányba. Két családi ház van, az Orbán Mihály és a Barabás Domokos háza. A Barabás családról kapta a nevét.
- BELSŐ-HALOVÁNY:** Belső-Halován. II. Szá. Pesty F. történész, országgyűlési képviselő (1823–1889) szerint a Halovány a terület sárga, agyagos földjéről kapta a nevét. Nem tartom kizártnak, hogy a gyenge talaj miatt a növények is „haloványabbak” lehettek ezen a területen.
- BENKŐ-KÚT:** I. Kú. Benkő Mózes kútja a Geges-patak jobb partján. Szárazság idején a tulajdonosa lezárta lakattal. Innen osztott a falubelieknek ivóvizet szükség esetén.
- CIGÁNYKERT:** Cigánkert. I. Szá. Az Oldalföld felé északi irányban a Török Ferenc kertjétől indul. Gyümölcsfák, pl. cseresznyefák is voltak benne.
- CINTEREM ~ CINTOROM:** II. Szá, Ka. A falu nyugati oldalán a Halovány-tető aljában Orbán Balázs⁶ szabályosan ásott mély gödröket fedezett fel, ahol Szent László nevét viselő templom és Ferenc-rendi kolostor állott. (A bevezetőben írtam Pesty F. véleményéről ezzel kapcsolatban.). A templom anyatemploma volt a közeli öt falunak: Ábránfalvának, Telekfalvának, Sándorfalvának, Miklósfalvának és Ócfalvának. Dávid László: „Egy 1796. Jan. 13-án kelt templomépítés kéréséből tudjuk, hogy az említett templomok közül egyik suvadás áldozata lett.”⁷ Ekkor építették az új templomot a Harangláb-hegyen.
- CINTEREM DŰLŐJE:** II. D. A Cintoromtól nyugati irányban, a Halovány-tető keleti oldalán terül el.
- CSERE ALJA ~ CSERE AJA:** Csereája. II. Ka, L. A hely neve a fekvéséből ered. A Pap erdeje és a Cserehát között terül el. Erdőszéli terület. Az erdőben nagyrészt cserefák nőttek. A névadásban a növényzet is közrejátszott.⁸

⁵ Pesty F.

⁶ Orbán Balázs: a Székelyföld leírása (1868–1873) I. kötet, 175. Továbbiakban Orbán B.

⁷ Dávid László: A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei. Kriterion, 1981. 156.

⁸ Vofkori L.

- CSERE-HÁT ~ CSER-HÁT:** II. Szá, Ka. A Kányádi úttól délre a Csere aljáig terjedő terület. Kisiskolás koromban, 1952-ben az itteni krumpliültetvényen az iskolánk tanulói keresték a Colorado-bogarakat, amelyek abban az időben kezdtek elterjedni, de nem találtak egyet sem. Csereerdő aljai elhelyezkedéséről kapta a nevét.
- DÁLYAI ÚT ~ ÉGEI ÚT:** Dájai út. III. Út. A Forró utcából indul a régi tűzoltóközpont, faépítmény mellől. Ez ma nem létezik. Innen, déli irányban, mezei útként folytatódik a Hegyes hegyre hágó irányába. Az erdőn is áthalad, átszeli Égét, s innen vezet Székelydályába.
- DÁLYAI ÚT ALJA:** Dájai út āja. III. L. Itt haladt el a tehéncsorda útja az égei kuvar felé a legelőre.
- DERÉK-PATAK ~ NAGY-PATAK ~ SZŐKE-PATAK:** IV. P. Ugyanaz a patak más-más szakaszon viseli ezt a három nevet. A Telekfalváról és a Sás-patakból összegyűjtött víz Derék-patak néven folytatja útját. Az emberi test közepén elhelyezkedő testrésztől nevezték el. A patak közepén kettészeli Miklósfalva és Szentlászló határát. Miklósfalvához közeledve Szőke-patak a neve.⁹ Télen, vízhiány idején szekérral, nagy hordóban a Derék-patakból vittek vizet a háziállatokat itatni. Vofkori László könyvében DREG-PATAK névváltozatban is szerepel.
- DÉLŐ:** III. Tehenek delelőhelye. Talajvizes, itatóvályúkkal ellátott hely. Nyáron, délben a tehéncsorda itatójának árnyékos pihenőhelye volt. Innen ered a neve: Delelő.
- DÖG-KÚT:** III. Víz nélküli, mély kút a falu déli határán a Fenyves-erdő aljában, az elhullott háziállatok tetemeinek befogadására használták. Nyáron rossz szag terjengett körülötte.
- ERDŐALJA:** Erdőāja. II. L. A Pap-erdeje északi szomszédságában húzódott.
- FALU KÚTJA:** I. Kú. A falu három fő utcájának egy-egy kútja. Alszezen a Geges-patak bal partján, a híd mellett van. Vasból készült. Hajtókar forgatásával, láncon, sorban elhelyezett kis kupákban jött a víz a felszínre. A Felszeg közepe táján, a kis patak jobb partján áll. Cementgyűrűs gémeskút. Ma is megvan. A Forró utcában a volt kultúrotthon keleti végén volt egy üres területen, de tönkrement. A kultúrotthon is összedőlt azóta, s lebontották. A tűzoltók kérésére volt minden utcában egy Falu kútja. Egyiknek sem volt forrásvíze. Orbán Balázs említi a Petre-patakot. Ennek a pataknak a jobb partján volt a kút.
- FECSCHEFARKÚ-FÖLD:** -Föld. IV. Szá. Alakjáról kaphatta a nevét.
- FECSEKENDŐ:** A tűzoltófelszerelés neve. A Forró utcában található.
- FELSZEG:** Föszeg. I. U. Magasabban fekszik, mint az Alszeg, innen a neve. A falutól délre található, a Kenderes-kert irányába vezető utca.¹⁰ Télen kitű-

9 Orbán B.

10 Pesty F.

- nő szánkázóhely. Nincs nevezetessége. Orbán Dávid dédnagyapám régi, körtornácos, zsindeyes háza állt a Felszeg felső végében. Lebontották.
- FENYVES:** III. E. A falutól déli irányban van. Gyéren ültetett vagy odanőtt fenyőfás erdő, szép tisztásokkal, formás, kis, karácsonyfáknak való fenyőkkel.
- FORRÓ-SZOROS:** I. Szo. A lebontott iskola háta mögött, az Alszezen található. Forró Sándor lakott ott családjával. Innen ered a neve.
- FORRÓ UTCA:** I. U. A falu központjához képest keleti irányban található, az Abránfalvi út ennek a végétől kezdődik. Itt állt a kultúrotthon, amíg össze nem dőlt. A kultúrotthon kicsi termét iskolai osztályteremnek, majd vegyesüzletnek használták. Udvarát eperfák szegélyezték az utca felől. Utcai faliújság állt előtte, ennek a két lépcsőjére ültek nyári esténként a legények, s szépen énekeltek. A Forró utcából északra nyílik a Kolcsár- és a Barabás-szoros, déli irányban a Dályai út, keleti irányban a Harangláb hegye a kis temetővel. Az utca végétől északra, az Oldalföld irányában a falu szélén a szérűre asztagokba hordták össze aratáskor a csépelni való gabonát. Ebben az utcában állt a tűzoltófelszerelés egy deszkaépítményben (Fecskendő volt a neve), de ahogy apadt a falu lakossága, elvitték a felszerelést.
- GEGES:** I. P. Gágös. Alszeget szeli át, s ömlik a Kicsi-patakba. Eredetileg személynév volt, a „gégés” szóból származtatják. Falvak is viselik a nevét. Nyáron mindig kiszárad. A Derék-patakot kivéve a falu összes többi patakjának megtisztelő ez a név. Inkább erek és csermelyek, mint patakok.
- HALOVÁNY:** Halován. II. Szá. Lásd: Belső Halovány.
- HALOVÁNY-DŰLŐ:** Halován-dűlő. II. D. Dűlőnek a szántóföldek lábánál keresztben fekvő földet nevezték.
- HALOVÁNY-TETŐ:** Halován-tető. II. Szá. (Volt már szó az elnevezéséről Pesty Frigyes munkájában.¹¹) A miklósfalvi határral szomszédos. A Cintorom mellett vezet oda mezei út, emelkedővel a Halovány-tetőig, onnan kezd lejtani.
- HÁGÓ HEGYE:** III. Szá. Ilyen néven csak a térképen szerepel. Orbán Károlyné 1981-ben ismerte, említi, de később nem használták a nevét.
- HÁGÓ HEGYRE JÁRÓ ~ HEGYES HEGYRE HÁGÓ ~ HEGYES HEGYRE JÁRÓ:** III. Szá. A Dályai út bal felén, a tetőn van. Térszíni formájáról kapta a nevét.
- HÁGÓ ÚTJA ~ DÁLYAI ÚT:** Hágó úttya ~ Dájai út. III. Út. A Hegyes hegyre hágó felé vezető út, a falutól déli irányban.
- HARANGLÁB MEGE:** Harangláb mege. III. Szá. Lásd: Alsó Harangláb mege.
- HARANGLÁB-HEGY:** III. Ezen a dombon van a kicsi temető a templomépítő Kóréh Béla (1883–1978) lelkész sírjával. (Részletesen írtam az oda épült templomról.)

11 Pesty F.

- HARGAS-GYEPÜ:** III. Szá. Alakjáról kapta a nevét. A gyepü szó jelentése: semleges terület, amely két földparcellát választ el. Itt nem ez a jelentése. A kis temetőtől Abránfalva felé eső részen terül el.
- HEGYES-KŐ:** II. Miklósfalva végétől Szentlászló felé, a Miklósfalvi útnak az a meredekebb része, amely az út Kicsi-patak felőli oldalán álló kilométerköig tart. Fárasztó útszakasz, különösen, ha csomagja van az arrajáró gyalogosnak.
- HERNYÓS-PONK ~ VERMEK BÉRCE ~ URAK BÉRCE:** II. Szá. A Miklósfalvi út jobb szélén (Miklósfalváról jövet) Miklósfalvától délre terül el. A ponk magaslatot jelent. Biztos sok hernyó tanyázott a helyen. Innen eredhet a neve. A Vermebérce Pesty Frigyes helynévgyűjtésében szerepel. A helybeliek nem használják ezt a nevet. Egymás után sorban több, mint tizenöt, a tatárjáráskor készült veremmel volt ellátva. Ide rejthették az értékeiket, s lehet, hogy tartós élelmiszereiket is a falubeliek. Az Urak ponkja névre nem ismerünk magyarázatot.
- KÁNYÁDI ÚT:** II. Út. A falutól nyugatra, 4 km-es szakaszon, az erdőn s a Lukucs kútja mellett vezet Kányádba, a községközpontba. Ez az erdő lehet a KIS-ERDŐ Pesty F. szerint.¹²
- KÁNYÁDI ÚTNÁL:** II. Szá, Ka. Az utolsó háztól a tetőig a két oldalon levő földeket nevezik így. Szántó is, kaszáló is volt. Most parlagon hever.
- KÁPOLNA OLDALA ~ KÉTÁG HEGYE:** Kápolna Ódala. II. Szá. A Cintoromtól nyugatra levő domb. (F. Papp Rozáliától hallottam.)
- KENDERES-KERT:** Kändörös-kärt. III. Szá, Ka. Jól termő talaja volt, amikor megművelték. Az északi oldalán bekerítették, a tehéncsorda a dombon ment a legelőre, ezért védeni kellett. A falutól délre a Kőhát-erdő alatt terül el. A Kenderes-kert dombján, eső után sok szekfűgomba termett. Ezt, a faluban fűgombának hívták. Véleményem szerint azért, mert fű között nő. Úgy gondolom, ez a neve találóbbr, mint a hivatalosabb neve.¹³
- KERENGŐ ~ KERÖNGŐ:** IV. Szá, Ka. A falutól északra, a Derék-patak bal partján nyújtózó, hosszú földszáv, megművelt terület. A lapályon folyó patak kacskaringós útját követi, „kering” ide-oda, innen a neve.
- KERTEK FÖLE:** I. Orbán Károlyné legelőként említi. Nem ismerjük a helyét, de ha a kertek „föle” akkor a falunál magasabban feküdt. Szerintem a Kenderes-kert dombja körül lehet.
- KÉT PALLAG KÖZE:** IV. Szá. Az Oldalföld útjától keletre. Kétoldalt megmunkálatlan, „parlagon” hagyott föld határolhatta, innen származhat a neve.
- KICSI-RÉSZ ~ ÚJ-RÉT:** III. Szá. A Kenderes-kerttől délre valakiknek osztott földrészeket nevezték így. (F. Papp Rozáliától tudom.)
- KICSI-SZOROS:** Orbán Károlyné, I. Szo. Alszegeből, a Pap-domb aljáról nyílik délre. Zsákutca.

12 Pesty F.

13 Pesty F.

- KIS-ERDŐ (?)**: Csak a régi térképen szerepel, ma nem ismerik. Nem kizárt, hogy az az erdő, amelyiken a Kányádi út áthalad. Pesty Frigyes munkájából következtetek erre. A Kányádi előtagot tartalmazó helynevek között ezen a helyen szerepel a Kicsi-erdő.
- KIS-RÉT (?)**: Csak a régi térképen szerepel.
- KOLCSÁR-SZOROS**: Kócsár-szoros. I. Szo. A Forró utcából nyílik. Feltevésem szerint itt folyik az Orbán Balázs említette Petre-patak. Három Kolcsár család lakik a szorosban: Albert, Sándor, József. Az öreg Kolcsárok kihaltak. Zsákutca. Id. Kolcsár Sándor volt a bakter, a fia, Sándor, a postás.
- KŐHÁT**: III. E. A Kenderes-kert felett húzódik, Pesty Frigyes szerint „ezen hely egy, a Hargita havassa láncfolyamából felemelkedett és keblében kőszirteteket záró magasra emelkedett erdős hely, mellynek alján egy minden szároz évek felett forrásvizével gazdálkodó nádas tó létezik”.
- KŐPATAK FEJE**: III. E. A Kőhát két sziklája közötti völgy része, ahonnan ered a patak. Ha derűs volt az ég, pontosan déli tizenkét órakor a két szikla között erre a helyre besütött a nap.
- LOK**: III. Ka. Jelentése sík terület, vízmenti lapály. Szerepel a régi térképen A Sáros-patak jobb partján fekszik.
- MALOMNÁL**: IV. Szá, Ka. A Városi-út mellett jobbra helyezkedik el, közel a Sáros-patakhhoz. A Széles-bércről kell leereszkednie völgybe a Városi úton.
- MEGYE FÖLDJE**: II. Szá. A Csereháttól a Kányádi útig terjed. Közbirtok lehetett, innen a neve.
- MIKLÓSFALVI ÚT ALJA**: II. Szá, Ka. A Miklósfalvi út és a Kicsi-patak közé eső terület.
- NÁDAS**: III. L. Nevét növényzetéről kaphatta.¹⁴
- NAGY-BOROZDA ALJA**: Nagyborozda ája. IV. Szá. Orbán Károlyné legelőként említi. A Harangláb hegytől a Sáros-patak irányában van. Meredek, lejtős terület.
- NAGY-HÁGÓ**: III. Dű. „nevét hordja magával, mivel ott szántóink magas helyen állnak.” (Pesty F.). A térképen szerepel. Köztudatban nem él.
- NAGYPATAK MELYÉKE**: Nagypatak mējéke. IV. Szá, Ka. Pesty F. említi, ma nem használják. A Derék-patak környékéről lehet szó.
- OLDAL-FÖLD**: Ódalföld. IV. Szá. A falu északkeleti oldalán fekszik. Enyhén lejtős terület, domboldal.¹⁵ A felszíni forma sugallhatta a nevét. A térképen is szerepel IV. határrészként.
- OLTOVÁNYOS (?)**: Orbán Károlyné említi. Facsometék lehettek ezen a részen, valahol a faluszéli kertek körül.
- OROTVA (?)**: Orbán Károlyné Lehetséges névmagyarázat: Ahonnan a gabona le van „aratva”.

¹⁴ Kóréh Béla: Emlékkül hagyjuk reátok 1929. Toronygomb-irat.

¹⁵ Orbán B.

- PAP-DOMB AJA: I. Fr. Alszezen a Parókia előtt lévő domb a híd és a Kányádi út eleje között.
- PAP-DOMB ALJA: Papdomb äja. I. Fr. Közvetlen a Geges hídjától nyugatra eső utcarész.
- PAP ERDEJE: II. E. A falutól délre a Cserehát fölötti erdő. Egyházi tulajdon lehetett, innen a neve. Túloldalán egy kis völgyben Jásfalva helyezkedik el.
- PAPOK DÜLŐJE: II. Szá. Kóréh Béla lelkész nevezte így el a helyet. Hiába javasolta, nem terjedt el a neve a köztudatban. „Éppen a falu végén az első áteresznél az úton belöli helyet Papok dülöjének hívjuk, amiért... a székelydályai papot a kollegájával, a kányádi pappal az auto vala dütötte be. Ezt azért írjuk, hogy annak a helynek a neve a ti időtökben is ‘papok dülöje’ legyen.” A Miklósfalvi út mellett található. Ott szoktak „fazakazni” a lányok. Vasárnaponként körbe állva, labda helyett korondi cserépfazakat dobáltak egymásnak. Aki elejtette, s összetörött, mást kellett otthonról hoznia.
- PETRE-PATAK: I. P. A szentlászlói úgynevezett patakok csak néha kiszáradó csermelyek. A Sáros- és Derék-patak bővebb vizűek. A patak nevét Orbán Balázs említi. Nem használják.
- SÁROS-KÚT: III. Szá. Keskeny földrész a Sáros-patak mellett, szürke pala van a patak medrében és két partján. Oltott mészbe keverve szép kénesszürkére meszelték vele a pajták eresztét. Kéksárnak mondták a falubeliek.
- SÁROS-KÚT DÜLŐJE: II. Dú.
- SÁS-PATAK ~ SÁROS-PATAK: III. P. Valahol a Délő körül eredt, s az abránfalvi Tagot választotta el a szentlászlói területektől. A Malomnál ömlik a Nagypatakba, Miklósfalván a Hodos-patakba, s Ócfalván átfolyva ömlik a Nagy-Küküllőbe, Hodos néven.
- SÁTÉS MEGYE FÖLDJE (?).
- SIMÓ DOMBJA: I. Ke. A templomtól délre a nagy temető felé található. Gyümölcsfákkal van beültetve. Ifj. Kolcsár Sándor, a postás, ha hivatalos levélben hír érkezett, kiállt a Simó dombjára, és elkiáltotta magát: „Hallod, hé hallod!” Utána nagyon hangosan elolvasta a hírt, ami Miklósfalváról, a Néptanáctól érkezett. A hirdetést az egész falu népe hallotta.
- SZAKADOZÁS: III. Szá. A Harangláb hegye, Abránfalva felé eső oldala. Rossz minőségű talaja van. Földcsuszamlások szakították meg a folytonosságot, innen a szakadozás név. A térképen szerepel.
- SZÁLAS: III. L. Az Égei út felé a Sáros-patak mellett terül el. Szerepel a térképen. Valamikor szálas, magas fák nőhettek rajta.
- SZÁLAS ALJA: III. L.
- SZÉLES-BÉRC: Széjősbérc. IV. Szá. A bérc jelentése domb, halom, hát. Ebben a névben a hát jelentéssel szerepel. A falutól keletre a Városi út két oldala mentén található. Aránylag sima terület. Széles kiterjedéséről kaphatta a nevét.
- SZÉLES-BÉRC FARKA: Széjősbérc farka. IV. Ka, Szá.

SZÉNAFÚ: II. Szá. A Kányádi út mentén terül el.

SZÉNAFÚ ALJA: II. L.

SZILVAÍZES-KÚT: A Kovács Jenő udvarán lévő kút a Forró utcában. A Barabás- és Kolcsár-szoros veszi közre a bennvalót, ahol található. Abban az évben, amikor ásták, rengeteg szilva termett, sok szilvaízet főztek.

SZIRT ALJA: Szirt aja. II. L. Legelő a falutól délre.

SZŐKE-PATAK: IV. P. A Nagy-patak és Derék-patak ugyanazon patak három névvel. A Szőke-patak névre Miklósfalva előtt hallgat, s a falu belseje irányába folyik. A kultúrotthon körül beleömlik a kányádi Hodos patakba.

TANOROK (?): Külső- és Belső-Tanorok. A szó eredete: a falu mellett bekerített kisebb szántó, kaszáló, kertövezet. A Külső-Tanorok valahol az Égei-kuvar táján, erdő mellett van, a Belső-Tanorok a nagy temető mellett keleti irányba. Megművelt földterületek voltak.

TÚRÓSPULISZKA-KŐ: Egyedülálló, nagy szikladarab a Kőhát aljában, az erdőben.

UDVARI-KERT: I. Ke. Ugron Gábor birtoka volt, de a pontos helye ismeretlen. (Orbán Károlyné említi.).

ÚJ-RÉT ~ KICSI-RÉSZ: III. Szá. Lásd: Kicsi-rész.

URAK PONKJA: II. Szá. Lásd: Hernyós ponk vagy Vermek bérce.

VÁROSI ÚT: IV. Út. A faluból keleti irányba a Széles-bérc felé haladó út. Átszeli a Derék-patakot, és elkanyarodik északra, Székelyudvarhely felé. A Miklósfalvi Fejtő-tetőt megkerülve, átvezet Felsőboldogfalvára, onnan 4 km-re van Székelyudvarhely, a város. Ezért a neve Városi út. Ma nem használják erre a célra. Szentlászlóról Miklósfalva, Ócfalva, Bikafalva, Boldogfalva útvonalon jutnak el a városba. Diákkoromban (1959–1963) a városi busszal lehetett Felsőboldogfalvára utazni, onnan elhagyva a falut, a Nagykükküllő hídjánál bementünk a folyó bal partjára, s a víz mellett a Vízhagyáson, a rövidített úton elértük Ócfalvát. Kikerültük Bikafalvát.

VÁROSI ÚT ALJA: IV. (?) A Széles-bércet elhagyva a Sáros-patak előtti részt hívják így.

VAS TAMÁS-SZAKADOZÁS: III. Szá. A Harangláb-hegytől, a kicsi temetőtől keletre a Szakadozás része, de nevének eredete nem világos. A Vas családnev nem volt honos a faluban, vagy ritka lehetett.

VERES-KERT: I. Ke. A Kolcsár Dénes gyümölcsöse sok cseresznyefával, a falu Kányádi út felőli részén, a nagy temető felé. Egyik unokája, Orbán Attila hazaköltözött Székelyudvarhelyről, ő műveli. Példamutató lehetne másoknak is.

VERES-PATAK: I. P. Inkább ér, mint patak. A Veres-kerten átfolyogál s a Gegesbe ömlik. Vízének szemgyógyító hatást tulajdonítottak.

VERMEK BÉRCE: II. Szá. Lásd: Hernyós-ponk vagy Urak ponkja, tatárjárás idejéről maradt fenn a neve.

VIZES-VÁPA: IV. (?) A Széles-bérc aljában terül el, a vápa jelentése vízmeder, vízfolyás. Nem ismerik a rendeltetését.

Felhasznált irodalom

- Dávid László: *A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei*. Kriterion, 1981. 156.
 Kóréh Béla: *Emlékül hagyjuk reátok*. 1929. (Toronygombélet 2010-ből.)
 Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása (1868–1873)*. I. kötet, 175.
Pesty Frigyes Helynévgyűjtése 1864–1865. Székelyföld és térsége II. kötet, 122.
 Vajnárné Székely Ilona: *A gyöngyszemnyi Homoródszentlászló*. Művelődés
 Egyesület, Kolozsvár, 2016. Vofkori László: *Székelyföld útikönyve*. I.
 kötet, Kartographie Kft., Budapest, 1998. 477–478.

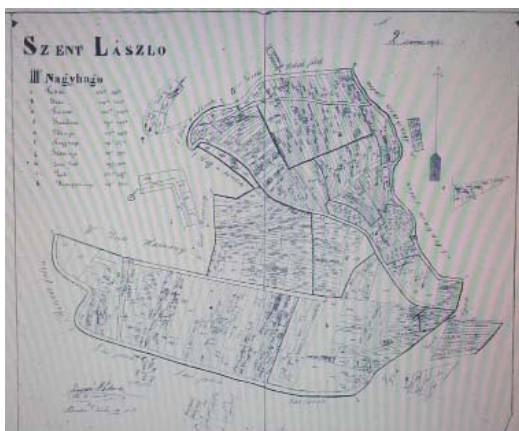
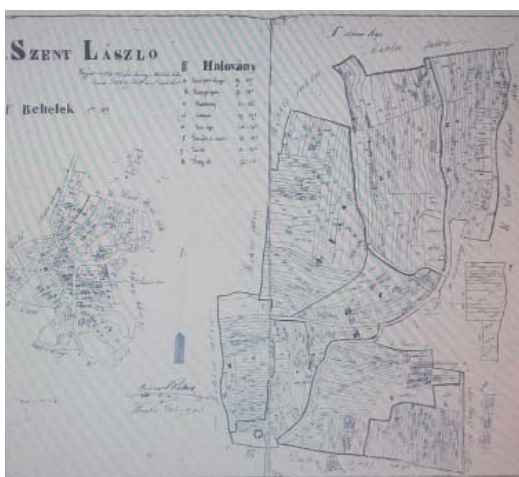
Melléklet

Falu a tájban. Légifelvétel Homoródszentlászlóról.

A régi református templom, bontása előtt. A festett templombelső berendezéseket a Néprajzi Múzeum vásárolta meg (A szószék hangvetője, 1807.).

A könyvészethez csatolom az 1800-as évekből származó térképet. Ennek alapján sorolom az egyes helyneveket az elhelyezkedésük szerint: I. Beltelek, II. Halovány, III. Nagyhágó, IV. Oldalföld. A 19. sz. elején készült kéziratos kataszteri térképek a települések helyneveit megőrző források. Homoródszentlászlói térképei Bögöz nyilvántartásában maradtak fenn.